

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»,
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ
(ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS) (KHP);
КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЛОС-АНЖЕЛЕСІ
(UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES) (USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF SAMARIA) (ISRAEL)

**кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик**



МАТЕРІАЛИ

VIII Міжнародної наукової конференції
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»



(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 1:403:316.6 (08)

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026>

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VIII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 21-22 травня 2026 р.) 207 с.

Рецензенти:

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

Каменська Тетяна Григорівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова.

Збірник матеріалів VIII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; Голодомор – геноцид - Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію штучного інтелекту. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 25 червня 2026 р.)

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», м.Одеса, Україна,

Вінер Мордехай – здобувач третього року навчання ОПП «Менеджмент соціокультурної діяльності» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» м.Одеса, Україна,

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ДЕМОГРАФІЇ: ДО СПЕЦИФІЦІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Історія демографії спрямована на вивчення розвитку поглядів на проблеми населення. Проблемами населення займалися завжди. Однією з основних ідей Платона в «ідеальній державі» було обмеження кількості громадян, які проживають у місті. Платон вираховував максимум – 5040 осіб вільного населення. Пропонував встановити певні норми шлюбних відносин, вимагаючи, щоб чоловіки мали дітей тільки у віці від 30 до 55 років. Він писав: «визначити число шлюбів ми надамо правителям, щоб вони по можливості зберігали постійне число чоловіків, беручи до уваги війни, хвороби і так далі, і щоб держава у нас, по можливості, не збільшувалася і не зменшувалася». Основним методом боротьби з перенаселенням, на думку Платона, повинна була стати організація колоній [1]. Аристотель також виступав за регулювання чисельності населення і в роботі «Політика» він пропонував узаконити умертвіння хворих і немічних, «зайвих» новонароджених. Аристотель при розгляді проблем народонаселення ідеальним вважав держава з нечисленним вільним населенням. Тому що нечисленність громадян сприяє виникненню соціальної гармонії, яка неможлива при надлишку населення. Надлишок населення сприяє зростанню числа збурень і злочинів внаслідок того, що частина громадян, не будучи забезпечена землею, впадає в бідність. На відміну від Платона Аристотель не був прихильником колонізацій як заходів регулювання населення, а пропонував, наприклад, узаконити умертвіння хворих дітей і частини «зайвих» новонароджених. Якщо правила держави не дозволяють цього, то суспільству слід встановити для кожної сім'ї число дітей, яке вона може мати [2].

Китайський філософ Конфуцій зробив спробу визначити ідеальні пропорції між кількістю оброблюваної землі і чисельністю населення і в результаті висунув ідею про необхідність переселення людей з густонаселених територій на менш освоєні землі [3].

В епоху Середньовіччя в країнах Європи державна влада всіма силами сприяла збільшенню населення. Це обумовлювалося прагненням підтримати і збільшити свою політичну, фінансову і військову міць, що складається на ті часи в багатолюдності країни, в кількості воїнів, в розмірах податків, які могли зібрати з населення більшої чисельності. Тому і основна ідея виражалася в тому, що

багатство суспільства і сила держави визначаються чисельністю населення. Це класична точка зору. Але в реальності, перша причина збільшити кількість населення в Середньовіччі – величезна смертність через хвороб-епідемії: чуми, дифтерії, дизентерії і тому подібне, а з'явилися ці епідемії в результаті панування християнства – панування релігії над народом, населенням, суспільством, державою.

В епоху Відродження утопісти Т. Мор і Т. Кампанелла досліджували як чисельність населення, так і шлюбно-сімейні відносини. Т. Мор ратував за зростання чисельності населення, вважаючи його умовою збільшення кількості благ, необхідних суспільству, і вважав переселення людей засобом регулювання чисельності населення на території [4]. Утопісти визначили вік вступу в шлюб для отримання найкращого потомства.

Мислителі давнини і Середньовіччя, звертаючись до питань народонаселення, розробили концептуальні ідеї, що зачіпають проблеми чисельності населення, міграції, пов'язаної з перерозподілом населення по території, а також шлюбності.

Спочатку ідеї демографічної статистики щодо перепису населення та її особливостей були виражені в так званій «політичній арифметиці». Цей термін ввів Вільям Петті [5], особистий лікар О. Кромвелля.

Інтерес деяких лікарів до політичної економії і їх участь у вирішенні економічних проблем держави були характерні для того часу, коли математика, ставши «царицею наук», широко використовувалася у вивченні явищ живої природи (математика, механіка, фізика). Петті вважав, що «благо країни треба шукати у продуктивній силі самої людини», і тому «країна, що має вісім мільйонів жителів, більш ніж удвічі багатше країни, де на такій же території проживає чотири мільйони» [5].

Основними роботами В. Петті є «Зауваження щодо дублінських бюлетенів смертності» (1666) і «Політична арифметика» (1683). Вивчаючи смертність населення як лікар і державний діяч, В. Петті цікавився кількістю лікарів, числом і станом лікарень і притулків, впливом епідемій на скорочення чисельності населення, а також намагався визначити залежність захворюваності та смертності працюючих від їх професійних занять.

Едмунд Галлей – англійський Королівський астроном, геофізик, математик, метеоролог, фізик і демограф, вніс величезний внесок у становлення демографічної науки. У 1693 році він побудував першу повну таблицю смертності для населення міста Бреслава (Вроцлав), включивши в неї дитячу та дитячу смертність. Галлей дав визначення основних показників таблиці смертності, обчислив ймовірності дожиття і смерті для своїх сучасників, ввів в науку поняття середньої тривалості майбутнього життя, сформулював методику регулювання тарифів в страхуванні життя за допомогою таблиці смертності. Насправді Галлей є засновником теорії актуарних розрахунків у сфері страхування життя. Ввів поняття норми відсотка або норми зростання грошей в страхуванні. Форма таблиці смертності Галлея і принципи її побудови використовуються в страхуванні донині [6].

У Новий час увага починає приділятися економічним особливостям життя суспільства, яке все більше урбанізується. Відбувається розширення мануфактурного виробництва і збільшення попиту на робочу силу. Це підтримувало подальше поширення ідей бажаного зростання населення. Вони знайшли своє відображення в працях великих французьких просвітителів Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є, Д. Дідро та інших мислителів.

Тільки Вольтер, мабуть, критично ставився до ідей про зростання населення, співвідносячи проблему населення з проблемами добробуту і духовного розвитку.

Важливе місце займає твір Йоганна Петера Зюсмільха «Божій порядок у змінах роду людського» (1741). Автор, який узагальнив доступні йому дані про народження, шлюби і смерті, вважав, що рівновага між народжуваністю і смертністю заради наповнення Землі є стійка закономірність, яка визначається провидінням [7].

Особливий внесок у розвиток демографії вніс Т. Мальтус, англійський економіст. У роботі «Досвід про закон народонаселення і його вплив на поліпшення суспільного добробуту» (1798) він охарактеризував зв'язок між народжуваністю (розмноженням), яке зростає в геометричній прогресії, і засобами існування, що збільшуються в арифметичній прогресії. Звідси виникла його ідея необхідності природної і соціальної регуляції зростання чисельності населення [8].

Все більше дослідників і держави починає цікавити економічний аспект зростання населення, заснований на необхідності оптимізації коливань чисельності населення і відтворення робочої сили в розгорнутому вигляді, представлений в роботах англійського вченого політекономіста Адама Сміта. Він виводить безпосередній взаємозв'язок між динамікою чисельності населення і рівнем потреби у відтворенні робочої сили [9]. Таким чином, попит на людей, як і попит на будь-який інший товар, регулює виробництво людей, прискорює його, коли воно відбувається занадто повільно, затримує його, коли воно відбувається занадто швидко. Однак подальші дослідження не підтвердили прямого зв'язку відтворення населення із замовленням на людей.

Сучасні соціокультурні трансформації, в тому числі російська агресія, привели до корегування напряму досліджень з Історії демографії. Так, традиційний підхід базувався на аналізі проблем відтворення населення, котрі розділяли на ті, що пов'язані зі збільшенням рівня народжуваності, і ті, які спрямовані на зменшення рівня смертності. При цьому необхідно враховувати, що заходи щодо вирішення проблем демографічних процесів відтворення населення будуть ефективні тільки при всеосяжному вивченні всіх питань. Це навряд чи можливо.

Тому у сьогоденні використовується інший підхід, коли населення вивчається за видами руху в єдиному взаємозв'язку цих видів. Існують три види руху: природний, що відображає зміни, які відбуваються в населенні в зв'язку з народженнями, смертями, шлюбами і розлученнями; міграційний, або механічний, пов'язаний з пересуванням населення по території і зміною місця

проживання; соціальний, пов'язаний з соціальною мобільністю населення, який відображає зміни соціального, економічного, освітнього, професійного, кваліфікаційного складу населення.

Список використаних джерел

1. Платон. Держава. Київ: Априорі, 2021. 464 с.
2. Арістотель. Політика. Поетика. Харків: Folio, 2023. 512 с.
3. Конфуцій. Бесіди і судження. Київ: Арій, 2022. 224 с.
4. Томас Мор. Утопія; Томмазо Кампанелла. Місто Сонця. Київ: Арій, 2026. 288 с.
5. William Petty. Political Arithmetick. Publisher : hansebooks. 148 p.
6. Star Tales – Edmond Halley's southern star catalogue. URL:<http://www.ianridpath.com> > ... (дата звернення: 15.03.2026).
7. 'Süssmilch, Johann Peter: Versuch eines Beweises, daß ... URL:<http://www.digitale-sammlungen.de> > ... > ... (дата звернення: 19.03.2026).
8. Томас Роберт Мальтус. Нарис про закон народонаселення. Київ: Арій, 2025. 240 с.
9. Адам Сміт. Дослідження про природу і причини багатства народів. Київ: Наш Формат, 722 с.

Багніт Дарина Євгеніївна, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПІ «Філологія (перша-англійська, друга-німецька)», факультет іноземних мов, медіа та психології, Міжнародний університет, м. Одеса
Науковий керівник: Петінова Оксана Борисівна, д. філос. н., професор, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, Україна, Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

РОЛЬ МЕДІА У ФОРМУВАННІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ

У сучасному світі медіа відіграють надзвичайно важливу роль у житті суспільства. Саме через засоби масової інформації люди отримують новини, дізнаються про політичні події, формують власну думку щодо діяльності влади та суспільних процесів. В умовах розвитку цифрових технологій та соціальних мереж вплив медіа на свідомість громадян значно посилюється. Особливо актуальною ця тема є для демократичного суспільства, адже медіа можуть як сприяти розвитку критичного мислення та демократичних цінностей, так і використовуватися для маніпуляції громадською думкою [4].

Метою роботи є дослідження ролі медіа у формуванні демократичної свідомості суспільства, визначення позитивного та негативного впливу засобів масової інформації на громадську думку, а також аналіз їхнього значення у розвитку демократії.

**СЕКЦІЯ 2. ГОЛОДОМОР-ГЕНОЦИД-ХОЛОКОСТ:
ПРОБЛЕМА ПІЗНАННЯ МОРАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ
РОЗВИТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

- Булавенко Н. В.,
Федорова І. В.* ГЕНОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ: ВІД ГОЛОКОСТУ ДО РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ 86
- Канівець С. П.,
Федорова І. В.* ГОЛОДОМОР – ГЕНОЦИД – ХОЛОКОСТ: ПРОБЛЕМА ПІЗНАННЯ МОРАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ РОЗВИТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ 88

**СЕКЦІЯ 3. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ**

- Borinshtein Y.,
Wiener B.* THE ROLE OF GLOBALIZATION IN THE PHILOSOPHY OF CONFLICT AND DIALOGUE 92
- Борінштейн Є. Р.,
Вінер М.* ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ДЕМОГРАФІЇ: ДО СПЕЦИФІЦІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 95
- Багніт Д. Є.,
Петінова О. Б.* РОЛЬ МЕДІА У ФОРМУВАННІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ 98
- Войтешенко Є. О.,
Солдатенко О. І.* ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ФАНДРЕЙЗИНГОВИХ ПРОЦЕСІВ У СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗАКЛАДАХ 101
- Yevgen Borinshtein,
Nitzia Davidovitch* PSYCHOLOGICAL TIME OF PERSONALITY: THE EXPERIENCE OF LIBERAL ARTS IN MODERN SOCIETY 104
- Гольденберг О. Я.* ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ВІД ТЕХНОЦЕНТРИЗМУ ДО ЕКОГУМАНІЗМУ 107
- Горопашна В. О.,
Петінова О. Б.* «ЦИФРОВИЙ АРХІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ» – ПРОЄКТ З ОЦИФРУВАННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК 109
- Гродська В. Ю.,
Петінова О. Б.* ФЕЙКОВІ НОВИНИ ЯК ЗАГРОЗА ДЕМОКРАТІЇ 111

VIII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців

“МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ”

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.: (0482) 732-09-52